

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:34
sssjournal.com

pp.2347-2364
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 22/03/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 15/05/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 15.05.2019

HACI ÖMER HÜDÂYÎ DÎVÂNÎ IŞIĞINDA TASAVVUFÎ DÜŞÜNCEYE GENEL BİR BAKIŞ

AN OVERVIEW OF MYSTICAL THOUGHT IN THE LIGHT OF HACI OMER HUDAYI'S DIVÂN

Prof. Dr. İsa ÇELİK

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi; isacelik@hotmail.com; Erzurum/Türkiye.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0051-1807>

Ömer NECÂTÎ

Tasavvuf Tarihi Araştırmacısı; ebuomar@hotmail.com; Trabzon/Türkiye.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1182-2301>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1467>

Reference : Çelik, İ. & Necati, Ö. (2019). "Hacı Ömer Hüdâyî Divânı Işığında Tasavvufî Düşünceye Genel Bir Bakış", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(34):2347-2364.

ÖZ

Tasavvuf, üç temel İslâmî ilimden biridir. Tasavvuf, güzel ahlâk ve *Allah Teâlâ*'ya gerçek kulluk yapmanın eğitimidir. *Allah Rasûlü (s.a.v.)*, "Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim" buyurmuştur. Güzel ahlâk, tasavvufun ana gâyesi ve temasıdır. İlâhî aşk, ancak güzel ahlâk tamandıktan sonra ortaya çıkar. İnsan ancak, güzel ahlâk ile yücelir ve *Allah Teâlâ*'ya gerçek kul olur. *Allah Teâlâ*'nın dostlarının divânlarındaki şiiirlerin hepsi, okuyucularını, güzel ahlâka, gerçek kulluğa, *Allah Teâlâ*'nın aşkına ve yakınlığına teşvik eder. Onların dudaklarından dökülen o mısırâlar, aslında, ilâhî ilhamların sözle ifade edilmesidir. *Hacı Ömer Hüdâyî Baba*'nın en önemli iki eserinden biri olan "Dîvân", ilâhî aşkı, tasavvufun gâyesini, mutasavvufun yapması gerekenleri içermektedir. *Dîvân*'daki şiiirlerde kullanılan dil, herkesin anlayabileceği ölçüde sâdedir. *Dîvân*'daki şiiirler, *Hacı Ömer Hüdâyî Baba*'nın diğer eseri olan "Vasiyyetnâme"nin genişçe izâhı olarak görülebilir. *Hâlisiyye kolumun eâzım-ı hulefâsından olan Hacı Ömer Hüdâyî Baba*, Anadolu'da tasavvufî düşüncenin intişârında önemli bir yere sâhiptir. *Hacı Ömer Hüdâyî Baba*'nın yolu, *Allah Teâlâ*'ya kulluk, güzel ahlâk, ilâhî aşk ve benliğin eritilmesi esaslarına dayanır. *Onun zikir ekolü, Allah Teâlâ*'nın sevgisine ulaşmak isteyen herkes için saf, arı bir yoldur.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Kâdiriyye, Hâlisiyye, Ömer, Hüdâyî.

ABSTRACT

Sufism is one of the three basic Islamic sciences. Sufism is the education of good morality and real servitude to Allah Teâlâ. *The Messenger of Allah (p.b.u.h.)*, "I was sent to complete the beautiful morality," said. Good morality is the main theme and purpose of Sufism. Divine love occurs only after good morals are completed. Human, sublimes only with beautiful morality and becomes the true servant of *Allah Teâlâ*. All of the verses in the poems of *Allah Teâlâ's friends's divâns*, encourage their readers to the beautiful morality, the true servitude, the divine love and the closeness of *Allah Teâlâ*. Those verses pouring out of the their lips are actually the words of the divine inspirations. The *Dîvân* is the one of the most important works of *Hacı Ömer Hüdâyî Baba*. It contains the divine love, the purpose of mysticism, and the ways in which the mystics should do. The language used in the poems is simple that everyone can understand. Poems in the *Dîvân* can be seen as the wide explanation of the other work of *Hacı Ömer Hüdâyî Baba's "Vasiyyetnâme"*. *Hacı Ömer Hüdâyî Baba*, who is a great guide of the *Khâlisiyye branch*, has an important place in the development of Sufism in *Anatolia*. The path of *Hacı Ömer Hüdâyî Baba* is based on the principles of worship to Allahu Teâlâ, the good morals, the divine love and the dissolution of the ego. *His dhikr school* is a pure way for anyone who wants to to reach the love of *Allah Teâlâ*.

Key Words: Sufism, Qadiriyya, Khalisiyya, Omer, Hudâyî.

1. GİRİŞ

Elâzığ'da yetişen büyük mütefekkir ve mutasavvıf Hacı Ömer Hüdâyî Baba, Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) hulefâ-i ızâmından ve ekâbir-i ricâl-i Kâdiriyyenin önde gelenlerindedir. 1821 yılı başlarında Elâzığ'ın Mürü Karyesinde doğdu. Babası Kaymazzâdelerden İbrâhîm Efendi'dir. Gençlik yıllarında Kur'ân-ı Kerîm, Delâil-i Şerîf ve velîlerin dualarını okumaya devâm etmişler, sâlih insanların büyüklerinin sohbetinde bulunmakla kalbinde ilâhî aşk ateşi tutuşmuştur.

“Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.), orta boylu, vücûdu güçlü, endâmı ölçülü, gâyet yiğit ve şecâatli olup ata binmekte mâhirdi. Şemâil-i şerifleri gâyet gökçek ve mütenâsib idi. Şöyle ki, cemâat içinde mümtâz ve mehîb olurdu. Çehre-i şerîfi müdevver ve hûb idi. Vücûd-ı latîfi aslen mülehhem olup tecellî-i zâta mazhar olmakla lehmi nâbud ise de mülehhem görünürdü. Benzi beyaz olup biraz bal rengine mûmâsil idi. Gözleri siyah ve turuncu olup gâyet câzib ve mütebassir idi. Sakal-ı Şerîfi ak ve uzunca idi. Saçları ak idi. Hâsılı Hudâsı onu gâyet hûb ve mütenâsibu'l-endâm olarak yaratmıştı. Re's-i saâdetine geçeden bir sivri külâh kor, üzerine yeşil sarık sarardı.” (Hilmi, 2007: 5a-b; Necatî, 2000: 39)

Erzincan'da bulunan Terzi Baba namıyla meşhur, Hâlid-i Bağdâdî'nin (k.s.) hulefâsından Muhammed Vehbî (k.s.) ile başlayan tasavvuf yolculuğu, Muhammed Vehbî'nin (k.s.) Arapgir'de bulunan halîfesi Ömer Rûhânî (k.s.) ile devam etti. Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.), Arapgir'li Ömer Rûhânî'nin (k.s.) ilm-i bâtın halkasına dâhil oldu. Seyr u sülûkunu Ömer Rûhânî'nin rehberliğinde tamamlayan Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.) önce Elâzığ'ın Perçenç Köyüne, oradan da Kövenk köyüne gelip yerleşti.

Merv Şehri'nde Hızır'a (a.s.) mülâki oldu. Kövenk'te bir tekke inşâ etti. Kövenk'te irşâd vazifesine devam ederken Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî'nin (k.s.) hulefâ-yı ızâmından Urfalı Dede Osmân Avnî Baba'ya (k.s.) mülâki olarak Anadolu'da Hâlisiyyenin neşri ile görevlendirildi. Hâlisiyye silsilesini Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) halîfelerinden Muhammed Emîn İzûlî verdiği bir icâzetnâmede şu şekilde belirtmiştir. “Ey kardeşler! Bilin ki: Şeyhim ve mürşîdim, Şeyh Ebu'l-Ahmed el-Hâc Ömer Hüdâyî el-Kövenkî el-Harpûtî et-Tâlebânî'nin bana tevhîdi telkin ettiği ve mütekaddim meşâyihin kisvesini giydirdiği gibi ben de Mustafa bin Ömer bin Halil'e, şeyhimiz ve mürşîdimiz, ilmi ile âmil âlim el-Fazıl el-Hâc Ömer el-Hüdâyî'nin (kuddise sirrahu'l-âli) emri ile kelime-i tevhîdi telkin ettim ve meşâyih hırkasını giydirdim. Hüdâyî (k.s.) dedi ki: Ben, Şeyh Ziyau'd-Dîn Tâcü'l-Ârifin Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyih hırkasını giydim. Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hırkayı giydim, o da eş-Şeyh Ahmed Tâlebânî'nin elinden, o da eş-Şeyh Mahmud el-Kâdirî ez-Zenginî'nin elinden, o da eş-Şeyh Ahmed Ziyau'd-Dîn Hindî Lahûrî'nin elinden, o da eş-Şeyh Muhammed b. Hüseyin el-Ezmirânî'nin elinden, O da eş-Şeyh Abdurrezzâk el-Hamevî'nin elinden, o da eş-Şeyh Abdurrahman Haselânî'nin elinden, o da, eş-Şeyh Burhanu'd-Dîn Zenginî'nin elinden, O da, eş-Şeyh Nuru'd-Dîn Şâmî'nin elinden, O da, eş-Şeyh Muhammed Ma'sûm el-Medenî'nin elinden, o da eş-Şeyh Osman el-Geylânî'nin elinden, O da, Cemâlû'l-İrak eş-Şeyh es-Seyyid Abdurrezzâk Geylânî'nin elinden, o da, es-Seyyid Hazret-i Gavsü'l-Âzam ve İmamu'l-Efhâm ve Mürşidü'l-Aktâb, Sâkinu'l-Bağdâd Abdülkâdir Geylânî'nin elinden zikri ahz etti ve hırkayı giydi.” (İzûlî, 1909; Necatî, 2000: 11.)

Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.), Kövenk'te insanların irşadı ile meşgul olmuş, güzel huyu, takvası, kerametleri ile şöhrat bulmuş çok sayıda kâmil insan yetiştirmiştir. Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.) güleryüzlü, mütevâzi, çok cömert bir zattı. Bütün nasa maddi ve manevi ihسانlarda bulunurdu. Mübarek nazarlarına mazhar olanların onun cezbesine kapılmamaları mümkün değildi. Devlet ricali, halli zor müşküllerini gelip ona danışırdu. Onun (k.s.) bize kadar ulaşan emanetleri arasında tesbihi, tacı, külâhı bulunmaktadır. O'nun (k.s.) yolunu ve manasını temsil eden mübarek taçları dört dilimli olup, her bir diliminde Allah'a (c.c.) vuslatın merhaleleri olan “*şeriat, tarikat, hakikat, marifet*” yazılıdır. Hacı Ömer Hüdâyî'nin (k.s.), Kövenk'teki dergâhında uşşâk-ı Muhammediyyenin irşadı ile geçen aziz ömrü, 1905 yılında hitâma ermiş, haşre dek mânevî

tasarrufunu devam ettirecek olan rûh-ı pürfutûhları âlem-i ulyâya pervâz eylemiştir. Elâzığ Kövenk'te defin-i hâk-i gufrân olan Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) kabri şerifleri ziyâretgâh-ı enâmıdır.

Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî'nin (k.s.) Dîvânı Işığında Tasavvufî Düşünceye Bir Bakış konusunu işlediğimiz bu çalışmamızda, Dîvândaki tasavvufî düşüncelerin detaylı olarak îzâhı amacı ile *Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî'nin (k.s.) Elyazması Dîvânında* bulunan bütün şiirler sâdeleştirilerek yer yer ilâve açıklamalar yapılmıştır. Çalışmalarımızda *Ömer Necâtî*'nin basıma hazırlanmış olan, *eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avnî Baba Rehavî (k.s.)* adlı eserinden de önemli ölçüde istifâde edilmiştir.

2. Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.) Dîvânında Tasavvufî Düşünce

Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.) Dîvânı'nda bulunan şiirlerde tasavvufî konular girift olarak görülmesine rağmen, şiirlerin ana temâsı itibârı ile işlenen tasavvufî mevzûlar şu başlıklar altında toplanabilir:

- 2.1. Allah Teâlâ'ya ilticâ, niyâz, istiğfâr.
- 2.2. Allah Teâlâ'nın rızâ-yı şerîfini istemek.
- 2.3. Allah Teâlâ'nın gayrısından kalbi boşaltmak.
- 2.4. Allah Teâlâ'ya ilticâ etmek.
- 2.5. Tefekkür etmek.
- 2.6. Allah Teâlâ'yı zikretmek.
- 2.7. Feyz-i İlâhiye Ulaşmak.
- 2.8. Ahlâk-ı Hamîde.
- 2.9. Abdulkâdir Geylânî'den (k.s.) istimdât.

Şiirlerde işlenen konulardan da anlaşılacağı gibi, Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.), daha çok kulun irâdesi dâhilinde olan ve Hak yolunun yolcusunun Hakk'a vuslatını gerçekleştirecek unsurlar taşıyan ilticâ, niyâz, istiğfâr, istimdât, zikir, tefekkür, kalbi Allah Teâlâ'nın gayrısından boşaltmak, feyz-i ilâhiye nâil olmak ve tasavvufun temel gâyesi olan Allah Teâlâ'nın rızâsını talep etmek gibi tasavvufî temâlara vurgu yapmış, Hak âşıklarının terbiye ve tezkiyesini gerçekleştirecek, onları Allah Teâlâ'nın rızâsına ulaştıracak reçeteler sunmuştur. Bütün bu konuları avam havas herkesin anlayacağı bir üslûp ile kaleme almış, tasavvufun ne olduğunu efrâdını câmî ağıyarını mâni bir şekilde haşre dek Hüdâyî ekolünden Hakk'a ulaşacak sâlikâna, kemâlâtının zirvesinde olan bir kâmil mürşid makâmından izâh buyurmuşlardır.

2.1. Allah Teâlâ'ya İlticâ, Niyâz ve İstiğfâr

Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.), Dîvânına ulemâ-yı izâmın âdeti vech ile besmele, hamdele ve salvele ile başlamıştır. Kıyâmet günü, Rasûlullah'ın (a.s.) şefâat edeceğini belirttikten sonra, hulefâ-i râşidîn'i (r.a.) övüp, Hz. Ebubekir'in (r.a.), Rasûlullah'ın (a.s.) hicret arkadaşı olduğunu, Hz. Ömer'in (r.a.) İslâm'ı ilân ettiğini, Hz. Osmân'ın Kur'an-ı Kerîm'i cem ettiğini, Hz. Ali'nin (r.a.) bütün ilimlerin kapısı olduğunu, geri kalan sahabe-i kirâmın da velî olduklarını ifâde etmiştir.

“Önce besmele ile başladım. Ey Bâri olan Hudâmız bize inâyet et! Her iş Senin isminle tamam olur. Bizler gerek hâs ve gerek umum insanlar böyle inandık. Ey Hudâmız! Sınırsız hamd sana olsun. Bizi senin lütfundan ayrı bırakma! Rasûlüne de eksiksiz salât olsun. Kıyâmet gününde onu bize şefâatçi kıl! Onun âline, ashâbına, ona tâbi olanlara ve onun ahhâbına da salât olsun. Onlar ile dîn tam bir hayat buldu. Hak Teâlâ, onları bu ümmete imam yaptı. Onlara her kim uyarsa, Hâlikimizin lütfundan ayrı düşmezler. Muhammed (a.s.) bu dînin serveridir. Ebû

Bekir de (r.a.) onun dînde mağara dostudur. Ömer'in (r.a.) bu dîni ilân eden olduğunu bil! Osman da (r.a.) Kur'ân-ı Kerîmi cem eden zâttır. Alî (r.a.) her bir ilmin kapısı oldu. Geri kalan ashâb-ı kirâm da velî oldular. O Muîn olan Allah Teâlâ hepsinden râzî olsun. Allah Teâlâ'nın rahmeti hepsinin üzerine olsun. Ey Samed olan Allahım! Bizi cemâlinle şereflendir. Ey Ehad olan Allahım! Dilerim ki lütuf eylesin. Bütün kardeşlerimle beni şâd kıl. İsyânımızı af edip bizi âzâd eyle. Hepimize lütfunla başarı ihsan et. Senin vereceğin başarı her konuda bizim refikamız olsun.” (Hüdâyî, 2007: 1a; Necâtî, 50)

Dîvânına bu şekilde bir giriş yapan Hüdâyî (k.s.), Dîvânın farklı yerlerinde bulunan şiirlerinde, Allah Teâlâ'ya ilticâ, niyâz ve istiğfârda bulunmuştur.

“Senden gayrısından el çekip kapına geldim, yâ Rabbî ihsân et! Sana gelen doğru yolu bize göster, yâ Rabbî ihsân et! Ben zelîl, âciz bir kulum, yüzüm kara, çâresizim. Nefsin elinden *el-âmân* diyerek sana şikâyet ediyorum. İsyânımız çoktur diye senden ümidimizi kesmeyiz. Ey lütuf ve kerem sâhibi Rabbim! Fazlın ile bizi korusun! Bu uğursuz nefsin hîlesi çoktur, hemen yoldan sapar. Lütuf ve keremi görmeyip bütün yaptığı cürüm ve cinâyettir. Ey Zâtının nûrundan Ahmed Aleyhisselâmı yaratan, O Habîb'in hürmetine sen hepimizi af et! Tâ ezelden beri, cemâlini görmeyi arzu ediyorum. Hüdâyî der ki, fazlınla bize aşkını ver ve bize doğru yolu gösterip hidâyet et!” (Hüdâyî, 2007: 2b; Necâtî, 39)

“Ey Ğâfûr olan Rabbim! Merhamet et, isyânıma bakma! Ben, cürmümü itirâf ederek Sübhânıma geldim. Senin şânına lâyük olan ihsanı vererek, lütfunla cürmümü defter-i dîvânıma yazdırma! Ben âciz ve çâresiz biriyim, ağlayarak kapına geldim. Sana vuslat etmeyi bana ve kardeşlerime kolay eyle! Ey Hüdâ-yı lemyezel! Kime gidip yalvarayım. Senden başka hiç kimsenin gücü bana dermân olmaya yetmez. İhlâs Sûresi içinde *Ehad* İsm-i Şerîfini okurum. Can ve bedenime cehennem siddetini hiç gösterme! O Habîbin hürmetine bütün günâhlarımdan geç! Ey Perverdigârım! Ah u efgânıma merhamet et! Kusurlarımıza perde çektin de sen bizi halka rüsvâ etmedin. Onun için yüzü kara olarak Rahmânıma geldim. Hüdâyî, o Habîbin ile sana tevessül etti. Çünkü Muhammed Aleyhisselâm Sultânıma vesîlemdir. (Hüdâyî, 2007: 10a; Necâtî, 40)

“Ey kerem ve fazl sâhibi! Ben günâhkâr ve mücrim bir kulum, elimi açıp dâimâ lutfunu ve fazlını isterim. Kötü arkadaşlara uyup cürüm ve hata işledim. Nâdim olup ağlarım hem de ümidimi kesmem. Sâilim, kapına geldim, bu kusur dolu kulunu reddetme! Cürmüm büyük olsa da yine kapından gitmem. Ey Kerîm olan Rabbim, senden her ne isterlerse verirsin. Ama ben başkasını neyleyeyim. Ben dîdârı seyretmek isterim. Merhamet edip aşkının şarabından bir yudum ihsân et! Şüphesiz ki aşk kılavuz olmaz ise benim işim bitmez. Aşk hırkasını giyenler yâr ile sohbet ederler. Onlar hem makbûl bir kul hem de büyük bir feyz sâhibi olurlar. Ey çâresiz kalanların yardımcısı, medet eyle, elimi tut! Sen ki günâhları af edensin, kapını terk etmem. Ey Hüdâyî! Ümîdini kesme, sakın durma, huzûr et! Ey muhterem! Aşk kâsesinden içip dâimâ mest ol!” (Hüdâyî, 2007: 9a-b; Necâtî, 40)

“Ey Kerîm olan Rabbim! İki dünyâda bizi her kazadan sakla, her belâdan korusun! Ey *Mucîb* olan Rabbim! Ahmed Aleyhisselâm'â bizi komşu et! Ey Kerîm olan Rabbim! Dîdârını görmekle bizi handân eyle! Kıyâmet günü, cürüm ve isyânımızı bir bir sayarak hiç yüzümüze vurma, ey Kerîm olan Rabbim, bizi setr eyle! Yâ İlâhî! Bütün mü'min ve muvahhidler hürmetine, ey Kerîm olan Rabbim, âhiret âleminde lütf ederek bizi sevindir! Bu dünyâda mü'minlere ağlama gam değildir. Ey Kerîm olan Rabbim, bizi cehennem ateşinden âzâd et! Ey Hüdâmız! İki cihânda ağlatan da güldüren de sensin. Ey Kerîm olan Rabbim, her iki cihânda sen bizi hıfz eyle! Ey İnsanların, cinlerin, vahşî hayvanların, kuşların ve bütün yaratılmışların rızkını veren! Ey Kerîm olan Rabbim, yârın kıyâmet günü sen bizi hıfz eyle! Yârın kıyâmet günü senin dergâhına ne yüz ile varacağız. Ey Kerîm olan Rabbim, bizi mağfiretinle vikâye eyle! Cümle îmân ehline fazlınla hidâyet et! Ey Kerîm olan Rabbim, onları, gece gündüz senin zikrini yapanlarda eyle! Senden inâyet olmazsa ben kime yalvarayım. Ey Kerîm olan Rabbim dergâhına geldik bizi af eyle! Ey Âlemlerin Rabbi olan Allahım! Dört kitâbın hürmeti için, bizi dâimâ *Ğaffâr* isminle şâd eyle! Ey

Kerîm olan Rabbim! Hüdâyî kulunun devamlı virdi, *İsm-i Celâl*'dir (Allah *İsm-i Şerîfi*'dir), pâk olan Cemâlin ile bizi mest eyle!" (Hüdâyî, 2007: 8b-9a; Necâtî, 39-40)

"Yâ Rabbî! Sen irâde sâhibisin, emredicisin, dilediğini yaparsın. Senin lütfuna çok ümidim var. Dünyâ kederinden niçin gamlanayım. Benim pâdişahım var. Sana çok ümid ettim. Hidâyet yolunu tuttum. Aşkın denizine düştüm. Dalmaya iftihârım var. Onun lütfü çoktur. Ona ne vakit gidersem sitem etmez. Her ne istersem çok çok verir. Benim, bütün yaratılanları besleyip yetiştiren terbiye eden Rabbim var. Dâima onun zikrini ederim, geri durmam, ona boyun eğip itâat ederim. Daima onu arzu eder, onun afvını beklerim. Vücûdumda hiç tâkatim yok. Elimde bir tutarım yok. Benim bir itibârım yok. Seninle bir pazarım var. Hudutsuz cürüm ve günah işledim. Elim boş, yüzüm kara, sana geldim ey Pâdişah. Benim elimden gelen bu kadar. Çâresiz Hüdâyî senin fazlından ihsanını diler. Der ki, *kimseden ümidim yok. Benim bir olan Hz. Allahım var.*" (Hüdâyî, 2007: 4b; Necâtî, 39)

"Ey Ğanî olan Rabbim! Ben günâhkârım, derdime dermân ihsân et! Ey Ğanî olan Rabbim! Mahzûn olan şu gönlümü fazlınla şâd et! Ey Pâdişah! Bütün halkın isteklerini veren sensin. Ey Ğanî olan Rabbim! Aşkın ile mest eyleyip benim yolumu aç! Basîret gözlerimi aç ve bana kâmil îmân nasîb et! Ey Ğanî olan Rabbim! Âciz bir pîr oldum, bana imdât et! Günlerim, yemek, içmek ve uyumakla geçti. Ey Ğanî olan Rabbim! Bu gafletten beni uyandır ve irşâd et! Dünyâda âmâ olanlar uhrâda emân bulur mu? Ey Ğanî olan Rabbim! Bu kulunu mahrûm eyleme, bir kere yâd et! Senden başkasına meyl edip sınırsız günâh işledim. Ey Ğanî olan Rabbim! Rahmetinle gönlümde îmân nûrunu parlat! Yâ Rabbî! Hüdâyî kulunu şâd u handân eyleyip cehennem ateşinden emân verip âzâd kıl!" (Hüdâyî, 2007: 10b-11a; Necâtî, 41-42)

"Halkın içine karışmakla bizim noksanımız çok oldu. Cürüm ve isyânımız günden güne artmaktadır. Sona gelen ömrümüzü gaflet uykusu ile geçirdik. Ey Sultânımız! Şimdi pişmân olup sana geldik. Bu çâresiz ve âciz kullarına lütfun ile kerem eyle! Ey Sübhânımız! Sen var iken biz kime yalvaralım. Dünyâda bizden daha ednâ kimse yok. Ey Ğufrânımız! Suçumuzu itiraf ederek sana geldik. Son nefeste îmân nûru ile hayatımızı sonlandır. Ey Yezdânımız! Cezâ gününde yüzümüzü ak eyle! Sana yüzümüz kara geldik. Bu mücrim kullarını reddetme! Ey günâhları affeden ve Rahmân olan Rabbimiz! Bize rahmetinle ihsânda bulun! Sakın bu vefâsız dünyânın rengine aldanma! Nebî-yi Zîşân Efendimiz, *bu dünyâ bir cîfedir* dedi. Ey Hüdâyî! Her zaman el açıp Hüdâ'ya yalvar. Korkma, kâinatı yaratan Rabbimiz bizi reddetmez." (Hüdâyî, 2007: 5b; Necâtî, 41)

"Ey Kerîm ve Celâl Sâhibi Rabbim! Ben sana iltica ettim. Yâ Rabbî! Suçumu bağışla ki asla üzüntü çekmeyeyim. Suçumu anıp gece gündüz senden bağışlanma dileyip ağlıyorum. Yâ Rabbî! Ben mü'minim. Beni asla sapanlardan eyleme! Son nefeste Senin tevhîdin (Lâilâhe illallah) dilimin virdi olsun. O tevhîd, varlık günâhımı mahvetsin ve varlığım senin yolunda hilâl gibi saf, hâlis ve doğru olsun. Suçun için pişmanlık duy, doğruluk üzerinde devamlı ol! Mânevî yolu gösteren rehberini râbîta et ki sana tatlı bir feyz gelsin. Her ne şekilde olursa olsun, takvâ sâhibi ol, Allah Teâlâ'dan kork. Bütün haramlardan uzak dur. Hakk'a dost olanlara ancak temiz ve güzel olan şeyler helâl olur. Halka karışarak ömrünü boşa geçirme. Gece gündüz dâima İsm-i Celâl (Allah İsm-i Şerîfi) zikrin olsun. Ey Hüdâyî! Gönlünden mâsivayı (Allah Teâlâ'dan gayrısını) çıkarıp huzurda dur ve Hüdâ'nın zikrini yap, dilsizler gibi susup durma!" (Hüdâyî, 2007: 8b; Necâtî, 62)

"Kapına geldim, ey Letîf olan Rabbim lütuf et! Huzûruna durdum, ey Letîf olan Rabbim affet! Sen var iken ben kime yalvarayım, ey Letîf olan Rabbim fazl u kereminle lütuf et! Günâhıma tevbe *esteğfirullah*, ey Letîf olan Rabbim rahmetinle affet! Senin rızâna uygun hiçbir iş yapmadım. Sen kerem sâhibisin ey Letîf olan Rabbim merhamet et! Af eylemek senin şânın değil mi? Benim neyim var, ey Letîf olan Rabbim hidâyet et! İlâhî! Dertliyim dermâna geldim, ey Letîf olan Rabbim bu hastaya şifâlar ver! Hüdâyî kulun da lutfunu diler, ey Latîf olan Rabbim onun derdine dermân et!" (Hüdâyî, 2007: 7b-8a; Necâtî, 41)

“Ey Rabbim! Senden bir isteğim var, ey Perverdigâr olan Rabbim onu bana nasîb et! Dâimâ aşkının şarâbını içip gece gündüz devâmlı mest olmak istiyorum. Ey Hüdâ! Senden durmadan dileğim odur ki, senin şevkin, gönülde beni kararsız etsin. Aybımı ört, beni halka rüsvâ etme! Bizi bağışla ve cehennemliklerden yapma! Hazret-i Muhammed Aleyhisselâm'ı bu çâresiz kulundan hoşnud edip âhirette onu bize şefâatçı kılarak yâr eyle! Aksakallı ihtiyâr oldum, beni evliyâ defterine yazıp bahtiyâr eyle! Bu Hüdâyî, ah u figân edip der ki *ey Perverdigâr olan Rabbim muradımı ver!*” (Hüdâyî, 2007: 5a; Necâtî, 40)

“Ey Mevlâm meded kıl, gönlümü bu karanlıkta bırakma, onu lütûf ve fazlınla aç! Sana boynumu eğip kapına geldim Yâ Rabbî! Ey Âdem Aleyhisselâm'ı topraktan yaratan Mevlâm, meded kıl! Senin zikrine devâm ederim, bana ihsan kapını aç, bana aşkından bir yudum içir, Mevlâm meded kıl! Nefis ve şeytâna uyup çok cürüm ve günâh işledim, İbrâhîm Aleyhisselâma ateşi gül bahçesi yapan Mevlâm meded kıl! İnsan olmak haysiyetiyle günâh işledim isyân ettim, aman yâ Rabbî, af et! Ey Hz. Mûsâ'yı düşmanlarının sihriden kurtaran Mevlâm, meded kıl! Çok düşündüm, benden aşağı olan kimse olmadığını anladım. Ey Hazret-i Îsâ'yı ruhdan yaratan Mevlâm meded kıl! Hâlîmi arz etmeye senden hayâ ediyorum. Ey İsmâîl Aleyhisselâm için kurbânlık koç indiren Mevlâm meded kıl! Ben, çok günâh işleyerek kapına ilticâ eyledim. Ey İdrîs Aleyhisselâma cennette hulle biçtiren Mevlâm, meded kıl! Sana tâat etmek için cismimde tâkat kalmadı. Yâkub Aleyhisselâm'a, Yusuf Aleyhisselâm'ın kokusunu ileten Mevlâm, meded kıl! Ey Ğafûr olan Rabbim, benim günâhımdan geç, isyânıma bakma! Ey Eyyûb Aleyhisselâm'ı ısdıraptan kurtaran Mevlâm meded kıl! Lutûf ve fazlınla kerem kıl da basîret gözümü aç! Ey Muhammed Aleyhisselâm'ı, Zât'ının nûrundan yaratan Mevlâm meded kıl! Bu *Hüdâyî* kulunu, cemâlini görmekle şereflendir. Ey bütün kâinatı yoktan var eden Mevlâm, meded kıl!” (Hüdâyî, 2007: 4a; Necâtî, 53)

“Âdem Aleyhisselâm'ı topraktan yaratan Allahım medet! Ateşi, İbrâhîm Aleyhisselâm'a gül bahçesi yapan Allahım medet! Hidâyet eyle, bu gönlümü karanlıkta bırakma. Hazret-i Mûsâ'yı gâlip eyleyen Allahım medet! Dergâhına yüzüm sürüp boynumu bükerek ağlarım. Îsâ'yı rûhundan yaratan Allahım medet! Hallerimi arz etmeye utanırım. İsmâîl'e koçu kurbân eyleyen Allahım medet! Ey Hüdâ! Günâh ve isyânım çoktur diye senin kapından gitmem. İdrîs Aleyhisselâm'ı Adn cennetine koyan Allahım medet! Nefs ve şeytâna uyup sınırsız günâh işledim. Yûsuf Aleyhisselâm'ı, Yâkub Aleyhisselâm'a kavuşturan Allahım medet! Sana ibâdet etmeye bedenimde kuvvet kalmadı. Eyyûb Aleyhisselâm'ı derdinden kurtaran Allahım medet! Basîret gözlerimi açıp, beni cemâlini görmekle şereflendir. Ahmed Aleyhisselâm'ı, nûrundan yaratan Allahım medet! Ey Hüdâyî! Gece gündüz ağlayarak hiç durmadan Hüdâ'ya yalvar. Bu kâinatı yoktan var eyleyen Allahım medet!” (Hüdâyî, 2007: 3b; Necâtî, 46)

“Ey Hak yolunun yolcusu, Hüdâ'ya münâcaat eyle, medet, âmân de! Suçunu îtirâf et, Hüdâ'ya medet, âmân de! Ey Allahım! Ben bir fakîrim, ihsâna geldim, beni reddetme! Hem de hastayım, derdime dermâna geldim, medet, âmân! Çok düşündüm, benden aşağı hiç kimsenin olmadığını anladım. Af deryâsına, ğufrâna geldim, medet, âmân! Yaptığım hatalar ve işlediğim suçlar, gönlüme dehşet verdi. Her yönden dertliyim, dermâna geldim, medet, âmân! Kabahatim çok ibâdetim yok, acaba hâlîm ne olacak, bu şekilde mahzûn ve ağlayarak figân etmeye geldim, medet, âmân! Senden başka hiç kimseden derdime dermân erişmez. Af ve mağfiret için Ey Sübhân olan Rabbim, sana geldim, medet, âmân! Pîr-i fânî oldum, kulluğa hiç tâkatım yok. Aşkının cezbesini ver, dîvâne geldim, medet, âmân! Ömrüm sona geldi, cismimde hiç tâkat kalmadı. Kimseden fayda yok, ihsâna geldim, medet, âmân! Kur'ân-ı Kerîm'deki ümitsiz olmayın âyet-i celîlesini okudum. Ümîdimi kesmedim, Yezdân'a geldim, medet, âmân! Senin birliğini dilden sıdk ile ikrâr edip, kalbimle tasdik ederek irfâna geldim, medet, âmân! Bütün mü'min kardeşlere son nefeste îmân ver. Beni reddetme, kapına fermâna geldim, medet, âmân! Bu Hüdâyî lütûf ve fazlını dâimâ talep eder. El açıp el-amân deyip, Sultân'a geldim, medet, âmân!” (Hüdâyî, 2007: 2b-3a; Necâtî, 53)

“Îlâhî, dîdârınla beni irşâd eyle! Ya Rabbî! Beni cemâlin ile şâd kıl! Senin zikrini alışkanlık hâline getirene, senden her ne isterse verirsin. Îlâhî! Ümîd etmek kuldân, ihsân etmek sendendir. Bana

hidâyet kıl da sana kul olayım. Senin fazlın ile sana âşık oldum. Onun için senin ismini zikrederim. Bu sıkıntı yeri olan dünyâda, karanlıklar içinde bîdâd/nasipsiz kaldım yâ Rabbî, inâyet kıl! Bu sâil Hüdâyî'ye merhamet et! Fazlın ile tevfikini onun imdâdına yetiştir!" (Hüdâyî, 2007: 4a-b; Necâtî, 46)

"Ey Allahım! Sen biliyorsun, günlerim gaflet ile geçti. Ey Pâdişâh! Gönlümü gaflet uykusundan uyandır. Perîşân hâlîme fazlın ile merhamet et! Yâ Rabbî! Dâimâ *ah* çekerim, sana ulaşma yolunu aç! Sana ulaşmak dilerim, istediğim senin pâk olan Zâtındır. Bu âlemin sırrına beni vâkıf kılmanı istemiyorum. Ey Rahîm olan Rabbim! Habîbin Hz. Mustafâ'ya âşık oldum. Dilerim o ay yüzlü, kıyâmet gününde şefâat eder. Bu sâil Hüdâyî'nin istediği sensin, ey Celâl sâhibi Rabbim! Senden başkasına meyli yoktur, bu dünyâda makam ve mevki istemez." (Hüdâyî, 2007: 10b; Necâtî, 38)

"Her seherde, Hakk feyz saçar, hayranlık, sevgi, sevinç ve rahatlama verir, bütün günâhkârları temizler! Günâh işleyenler bölük bölük kapına gelirler, senin rahmetin hepsini seçip ayırır! Cemâlinin âşığı olan Hak yolcularına, perdeyi kaldırıp cemâlini gösterir! Yüzü sararıp solan bir âşık, hemen bülbül gibi sevinçli ve mesrûr kılar! Bu ne büyük nimettir ve ne hoş ihsândır ki yâ Rabbî, senin feyzin beni kendimden geçirir. Aşk onu kemâl-i şevk ile mest edip kendine bende yapar! Bu değersiz Hüdâyî'ye muhabbetinden ne hoş bir yudum verdin, o yudum onu mest eder!" (Hüdâyî, 2007: 3b; Necâtî, 37)

"Yâ Rab! Senden gayrı her şeyi kalbimden çıkarıp sana geldim, dünyâ muhabbetini terk edip sana geldim. Bu kalbim seni ister, ey Ğani olan Rabbim beni mahrûm etme! Beni fazlınla şâd eyle, sana geldim. Aşkınla dolup, devamlı olarak kendimden geçtim, doğru yolu bulup sana geldim. Ben âciz, hakîr, fakîr, günâhları ve suçu âşikâr olan bir kulum, sana geldim. Kapını terk edip de başkasına gitmem, senden ümidimi kesmem, sana geldim. Beni lutfunla bağışla, isyânımı ve suçumu af et! Beni Settâr isminle setret, ayıplarımı ört, sana geldim." (Hüdâyî, 2007: 2a; Necâtî, 38)

"Sınırsız günâh işledik, yâ Rabbî *estağfirullah* (Senden bağışlanma diliyorum). Ey Allahım! Derdime dermân kıl, yâ Rabbî *estağfirullah*. Ey kâinâtı yaratan Rabbim! Bu kararsız, şaşkın kulundan esirgeme, aradan perdeyi kaldır, yâ Rabbî *estağfirullah*. Aşkın şarâbını içip senden gayrısını gönlümden çıkardım. Aşkın gül bahçesine göçtüm, yâ Rabbî *estağfirullah*. Lütuf ve kerem ile bağışta bulun, seni zikredenlerle beraber eyle! Bizi dîdârınla (cemâlinin tecellisi ile) şereflendir, yâ Rabbî *estağfirullah*. Gaflet denizine dalıp isyân içinde kaldım. Hüdâyî, *bunaldım* diyor, yâ Rabbî *estağfirullah*." (Hüdâyî, 2007: 10b; Necâtî, 41)

2.2. Allah Teâlâ'nın Rızâ-yı Şerîfini İstemek

"Allah Teâlâ'yı sâdk ile zikret, kalbinde Allah Teâlâ'nın Cemâlini müşâhede etmekten ve O'nun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Hakk'ın (c.c.) huzuruna böyle git, kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâli'ni müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Böyle çalışırsan, mutlaka, Hakk (c.c.), sana tecellî eder, feleklerin Rabbi olan Allah Teâlâ, Basîrdir, her şeyi lâıyık ile görücüdür, bunu bil ve kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâlini müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Hacca niyyet edip yola çıkıyorsun amma Hindistan yolunu tutuyorsun, bilmiyorum nereye gidiyorsun, kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâli'ni müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Dünüyâyı kalbinden çıkarıp doğru yola gidersen ve eğer Hakk'ı bulayım dersen, kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâlini müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Mâdem ki Hakk'ı (c.c.) istiyorsun, Allah Teâlâ'dan başkasını kalbinden sil! Bundan başka ne yapacaksın, Allah Teâlâ'nın Cemâlini müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Eğer Hakk'a (c.c.) âşık isen, Hak Yolu'na lâıyık bir yolcu isen ve eğer sözünde sadık isen, kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâlini müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın. Allah Teâlâ'yı seviyorsan, Hüdâyî'nin, sana doğru söylediğini bil! Allah Teâlâ'dan başka olan her şeyi kalbinden çıkar ve gel, kalbinde, Allah Teâlâ'nın Cemâlini

müşâhede etmekten ve onun (c.c.) ebedî rızasını kazanmaktan başka bir maksûdun, bir niyyetin olmasın.” (Hüdâyî, 2007: 6b; Necâtî, 50)

“Allah Teâlâ’nın dîdârına talib olan, Allah Teâlâ’nın yoluna giden, mahlûkâtı kalbine koymaz, dâima Hakk’ı zikredip de gece gündüz o muhabbetle ağlayıp inleyen, gerçek sevgili olan Allah Teâlâ’ya talib olan, mahlûkâtı kalbine koymaz. Rızâ yolunu gözetip de sıdk ile Allah Teâlâ’ya giden, nefsin arzusunu terk eden, mahlûkâtı kalbine koymaz. Hak yolunun yolcusu bir şeye darılıp da mürşidinin izinden ayrılmaz ve bu dünyaya sarılıp, mahlûkâtı kalbine koymaz. Rızâ yolunda üstün olan zatlar, doğru ile yanlış ayırt eder. Allah Teâlâ’yı seven âşıklar, mahlûkâtı kalbine koymaz.” (Hüdâyî, 2007: 7a; Necâtî, 60)

2.3. Allah Teâlâ’nın Gayrısından Kalbi Boşaltmak

“Bu dünyâ gaflet diyârıdır, rahatı hep yalandır ha! Sen de bilirsin ki, bu dünyâ fânidir ve vefâsızdır. Allah’tan (c.c.) gayrısını gönlünden çıkar, dâima ölümü hatırla, elinde fırsat varken gel, gönlünü uyandır ha! Büyük söz söylemekten uzak dur, bir an bile gönül yıkma, nefse uyup da gönül yıkmak, âşıklar için ziyândır ha! Bu nefis ile şeytan sana düşmandır, onlara sakın güvenip de uyma, bunlar insanı yarı yolda bırakırlar ha! Bu dünya her ne kadar türlü süslerle gözüne görünürse de onun nakışlarına bakıp da aldanma, onun bekâsı yoktur, yalandır ha! Dünyânın nakışlarına aldananlar, sanırlar ki bunun zevki ebedîdir, hiç tükenmeyecektir, bilmezler ki, bunlar gölge gibidirler ve tez geçerler. Allah Teâlâ’ya âşık olanlar, O’ndan (c.c.) başkasına hiç meyil ve muhabbet etmezler ki, O’ndan (c.c.) başkasına meyil etmenin dâima yaman olduğu mâlumdur. Allah Teâlâ’nın zikrine devam et, sakın divâne gibi boş gezme, vakit âhir zamandır, bundan haberdar ol ha! Ey Hüdâyî! Cennete girenler kimdir bilir misin? Cennete girenler, Allah Teâlâ’nın emirlerine kulak verip onları yerine getirenlerdir ha!” (Hüdâyî, 2007: 1b-2a; Necâtî, 51)

“Gönlüden, Allah’tan (c.c.) gayrısını çıkar, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Cân ü gönlüden zikir eyle, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Hakîkatte Hudâ’dan (c.c.) gayri hiçbir şey yok, gönlün uyanık olsun! Gel kalbine gelen hâtıraları hıfz et, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Yâni kalbinin kapısını bekle, Allah’tan (c.c.) gayrısı içeri girmesin, ağyârı kalbine hiç koyma, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Sana tecelli olsa veya sana bir nidâ gelse, sakın ona meyil etme, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Her dem huzura devam et, kalbini bir an bile ayırma Ey gözüm! Tâ sonuna kadar git, Allah Teâlâ’nın huzuruna var, sus! Hüdâyî’nin yolu budur, tutar isen zuhûr eder, vücûdun tamamen nûr olur, Allah Teâlâ’nın huzuruna var sus!” (Hüdâyî, 2007: 6b; Necâtî, 54)

“Hüdâ’nın dîdârını isteyen, halkın arasına karışmaz. Kibriyâ’nın yolunu tutan halkın arasına karışmaz. Gece gündüz ağlayıp dâimâ Hakk’ı zikreden, dîdâra tâlib olan halkın arasına karışmaz. Rıza yolunu gözetip sıdk ile Allah Teâlâ’ya giden, nefsinin arzusunu terk eden, halkın arasına karışmaz. Hak yolunun yolcusu, hiçbir şeye darılmaz, rehberinin izinden ayrılmaz, bu dünyâya hiç sarılmaz, halkın arasına karışmaz. Rıza yolunda üstün olanlar, hayrı ve şerri birbirinden ayırır. Hüdâ’yı seven âşıklar, halkın arasına karışmaz. Ey Hüdâyî! Sen de Hak yolunun yolcusu ol, gel bu dünyâyı terk et! Hüdâ’yı candan sevenler, halkın arasına karışmaz.” (Hüdâyî, 2007: 7a; Necâtî, 38)

“Allah Teâlâ’dan gayrısına meyil edip de boşuna emek verme, mâdem ki bekâsı yok, o mâsivâyâ nasıl oluyor da meylediyorsun. Eğer Allah Teâlâ’nın dîdârına talib isen, O’nun (c.c.) gayrısından elini çek, hiç vefâsı olmayan bir şeye meyl etmeğe ne gerek var, dâima huzûr ile O’nun (c.c.) zikrine devam et, denizdeki balık gibi, O’nun (c.c.) hüviyet bahrına dal! Fikreyle ki, sen yok iken Allah Teâlâ, seni halk etti ve hıfz etmek için de sana melek verdi. Allah Teâlâ senin rızkını da “nahnü kasemnâ” da halk etti. Onun için gün be gün sana ekmek ve tuz geliyor. Ey Hüdâyî! Bunun böyle olduğunu bildiğin halde, dâima tekrar edip bir bir söylemene ne gerek var.” (Hüdâyî, 2007: 8a-b; Necâtî, 67)

“Ey Azîzim! Allah Teâlâ’nın gayrısını bırak, O’na (c.c.) dön! İki gözüm! Sözümü tut da O’na (c.c.) dön, dünyâyâ gönül bağlama, bekâsı yoktur, ona gönül bağlayan da sonunda yine Allah

Teâlâ'ya döner. Bu dünyaya nice kimseler, itimad edip güvendi, onda bir vefa görmedi de sonunda Allah Teâlâ'ya döndü. Elinde fırsat var iken, gönlünden, Allah Teâlâ'dan gayrısını sil, gel şevk ile cân ü gönülden O'na (c.c.) dön, Allah Teâlâ'dan başkasına meyl edenler pâyidar olmadı, Allah Teâlâ'ya rucû eden kimse ise azîz oldu, Ey Hüdâyî! Gel sen de elini hemen bu dünyadan çek, gel, varlığını mahv eyleyip ona rucû et!" (Hüdâyî, 2007: 7a-b; Necâtî, 66)

"O gerçek sevgili olan Allah Teâlâ'nın aşkında yanmak dilersen, bu fâni dünyânın sevgisini terk et! Hak yolunda zikir yapanlardan ol, bu şöhret ve övülmek hevesini terk et! Sakın nefesine uyup da bu aşk yolundan ayrılma, bu cihanın kavgasını bırak, bu fakirlik ve zenginlik kaygısını terk et! Allah Teâlâ'nın gayrısına olan muhabbeti bırak, tevbe et de gece gündüz ağla! Aşık olana, köşk, saray, kâşâne lazım değildir, bunların hepsini gönlünden çıkar! Bu aşk, büyük bir denizdir, mevcine hiçbir son bulunmaz. Hakikat âlemine gitmeye çalış, bu dünya binasını terk et! Ey Hüdâyî! Aşk denizine dal, her an o denizin feyzleri ile dol, acâyip bir devran olan bu dünya çilehanesini terk et!" (Hüdâyî, 2007: 3a; Necâtî, 21)

"Hak yolunun yolcusuna yakın ol, dünya ehlinde uzaklaş, sâdik dostu yakın ol, dünya ehlinde uzaklaş! Dünyada, gaflet ehline hiç iltifat etme, gafleti terk edip dünya ehlinde uzaklaş! Kendine, tecrübeli bir mânevî hekim ara, hal ehli insanlarla otur, dünya ehlinde uzaklaş! Kimsenin işine karışma ve kimsenin gönlünü de yıkma! Nefis ve şeytandan uzaklaşarak daima Hakk'ı (c.c.) zikret! Kimseden bir fayda yoktur, hemen ardına düşme, eğer murâdın Hak (c.c.) ise, kevn ü mekândan uzaklaş! Eğer hüsrân ehline uyarsan, her zaman seni Hak'tan (c.c.) alıkoyar, eğer nasihatimi dinlersen, hüsrân ehlinde uzaklaş. Ey Hüdâyî! Sen gel, pendini tut ve onunla amel et, hevâ ehlinde uzaklaşarak sâdik âşiklarla beraber ol!" (Hüdâyî, 2007: 7b; Necâtî, 63)

2.4. Allah Teâlâ'ya İlticâ Etmek

"Gece ve gündüz, Hakk'a yalvar, feryâd ü figân et! Tâ ki, irfân nûru kalbini aydınlatsın, Seher vakti Allah Teâlâ'ya boyun eğerek yalvar, ilticâ et ki, Allah Teâlâ, sana tecellî kılsın, yatarken de onun (c.c.) huzurunda olduğunu düşün, sakın Allah Teâlâ'dan gâfil olma, eğer böyle yaparsan Sübhân olan Allah Teâlâ'nın sırrı sana açılır. O'nun (c.c.) dergâhına boynunu eğ ve iste, ihsân sahibi olan O Azîmüştân istediklerini sana verir, Ey Allahım! Ben senin, günahkâr, âsi, mücrim bir kulunum, çok isyân ettim, hatamı biliyorum, ey beni yaratan, besleyen ve bana hayat bahşeden Rabbim, bana tecellî kıl, kalbime, her an, aşkının nuru dolsun Ey Rahîm ve Rahmân olan Allahım! Hüdâyî kulunu ve Hak yolunda ona kardeş olanları affet." (Hüdâyî, 2007: 9b; Necâtî, 53)

2.5. Tefekkür Etmek

"Aç basîret gözünü, Allah Teâlâ'nın hikmetine bak! Gör neler yaratmış, bu kâinatın yaratıcısına bak! Sen, babanın sulbünde bir damla su idin, seni ne güzel şekilde yarattı. Sübhân olan Allah Teâlâ'nın sanatına bak! Bütün organlarını baştanbaşa ibretle düşün ve mârifet kazan, Deyyân olan Allah Teâlâ'nın hizmetine, kulluğuna koyul! Ey zâhid! Perdeyi kaldır ve gözünü aç, bu cisim mülküne adalet ile hükmeden sultâna bak, ondan başkasına meyl etmek hiç sana layık olur mu? Hudânın zikrini yapıp Rahmân'ın rahmetine bak! Allah Teâlâ'yı tanıyıp bilen aşk kitabını çok okur. İrfân mektebine gel, okunan Kur'ân'a bak! On sekiz bin âlemi, halk eden yaratıcı odur, kudrete nazar edip ibret al, ummana bak! Aşık ol! Aşksız Hudâ bulunur mu ey zahid? Aşk ile Hakk'a giden Allah Teâlâ'nın has kullarının hâline ve ahlâkına bak! Cümle halkı yaratan, var eden o bâki ebedî olan Allah Teâlâ, ne hoş güzel yaratmış, insanın şekline bak! Bu âlemi yoktan yaratmış, bu âlemin her zerresinde tecelli eden Mennân olan Alahu Teâlâ'nın sırlarına bak! Hüdâyî'nin sözünü tut, onu söyleten Hak'tır, Hakk'ın verdiği aklı kullanarak konuşan insana bak!" (Hüdâyî, 2007: 8a; Necâtî, 64)

"Fikr ederek asla ikaz olmadın, şükrederek asla ikaz olmadın, Allah Teâlâ, sana bunca ni'met ihsan etmiş amma, bunları düşünerek asla ikaz olmadın. O Azîmüştân, seni bir damla sudan yarattı amma, bunu anlayıp da asla ikaz olmadın. Allah Teâlâ, sana akıl verdi ve konuşma yeteneği verdi de seni bütün mahlûkattan mümtâz kıldı amma, bunun anlamını kavrayıp da asla ikaz olmadın. Daha ne zamana kadar gaflet uykusundan uyanmayacaksın, zikrederek asla ikaz

olmadın. Aklını başına hiç toplamadın, dikkat ederek asla ikaz olmadın. Ey Hüdâyî! Sen Hakk'ı (c.c.), gece ve gündüz tekbîr etmek sûreti ile asla ikaz olmadın.” (Hüdâyî, 2007: 7a; Necâtî, 44)

2.6. Allah Teâlâ'yı Zikretmek

“Gel, derûn-i dilden zikreyle, zâhirde, dilin sussun! Hak Yolu'na gidenlerden ol, başka yola heves etme, Gecenin sülüsünde kalk, nezâfetle temizlen, Hakk'ın huzurunda kâim ol, zikirde başka bir söz söyleme! Sana zikr-i sultânî zuhûr ederse, bütün âzâların zikretmeye başlar. O esnâda, âzâlarının her birinden, bir ses duyulur. Gönül kapılarını şeytanlara kapat, sakın içeri girmesinler, Allah Teâlâ'nın zikrinden başkası ile de meşgul olma, o kadar zikre çalış ki, bu varlığın, benliğin, enaniyyetin yok olsun, Hakk'tan gelen o nefha zuhur edince, nesîmî rûzgârı gibi es! Eğer icâzetim yok diyorsan, işte sana icâzet verdim, gece ve gündüz tevhide (Lâilâhe illellah zikrine) çalış, azîzim! Bu ders sana yeter. Pîr-i Âzam Hazret-i Abdülkâdir'e râbîta et ki, imdâdına yetişse ve sana ansızın destres ola! Bu derse devam ettiğin müddetçe, Hüdâyî'nin feyzi, sana gelir, oturup durma, ömrün oldukça çalış, bu sana yeter.” (Hüdâyî, 2007: 6a; Necâtî, 45)

“Bu dünyâyâ geldiğin asıl âlemini düşünerek ağla, Hudâ'nın aşkına düşüp su gibi çağla, günahına gönülden tevbe et, yüreğini aşk ateşi ile yak, Hakk'a giden yola koyul ve çalış! Dînin emirlerini yerine getir, yolculuk için bir azık hazırla! Azîzim, şimdiden işini sağlama al! Her an cân u gönülden Hakk'ı zikret! Gece ve gündüz abdestli olarak ve temiz bir kalb ile Kur'an-ı Kerîm'i oku! Böyle yaparsan, Hazret-i Allah (c.c.), senin gönül kapılarını açar. Bir yol ki şeytan yoludur, o yola gitme! Ey Allahım! Hüdâyî kulun sana ilticâ eyledi, afvı için sana çok yalvardı. Hüdâyî kulun der ki, “Ey Allahım! murâdımı ihsan et! Rahmân rengi ile boya ve şahlara has güzel bir koku ile kokulandır!” (Hüdâyî, 2007: 2a; Necâtî, 52)

“Ey Allahım! Sana âşık olan sâlik, kapında dâima senden ister, her neye sahip olursa, onu Hakk (c.c.) yolunda fedâ etmeyi düşünür. Bu dünyaya gelip gitmek acâyib bir ilahî sırdır, bu sırta tam olarak mazhar olanlar, mürşid-i kâmillerdir Allah Teâlâ bu sırrı, ‘Vemâ halektü'l-cinne’ âyetinde gizledi, bu ilmi fehm eden, hakîkaten akıl sahibidir, İnsan, bu dünya aklı ile ne kadar hikmet dersi okursa okusun, hatta Eflâtun olsa bile o, yine bir câhildir muhakkak, âlimin ilmi, onun cehâletini giderir, Allah Teâlâ'nın rızasını tahsîl eden, ilmiyle amel olan kişidir. Nefsin hevâsını gönlünden sil de daima zikret! Ey Hüdâyî! Allah Teâlâ'yı zikredenler, onun (c.c.) vuslatına nail olurlar.” (Hüdâyî, 2007: 5a; Necâtî, 57)

“Bu dünyaya gelen, yoksul, zengin, sultan bütün canlar toprak oldu, gelin zikredelim ya Hû! Bu dünyaya gelenler, bütün varlıklarını terk edip gittiler, bugün gitme sırası bize geldi, gelin zikredelim ya Hû! Bu dünya, özellikle nefsin uyanlar için bir tımarhânedir. Bu külhan gibi olan dünyaya gönül verme, gelin zikredelim ya Hû! Bu altın ve gümüş toplama sevdâsından vazgeç, inkâr etmeyi bırak, ikrâr et, bülbül gibi ol da gül bahçesine gel, gelin zikredelim ya Hû! Bu dünyaya meyl etme, evlâd u iyâl birer imtihandır. Sonra cezâyâ çarpılırsın, gelin zikredelim ya Hû! Gamdan kurtulmak istersen, Allah Teâlâ'dan gayrısına iltifat etme, Muhammed Aleyhisselam'a salevât getir, gelin zikredelim ya Hû! Mest ü mudâm olup da aşk yolunda makam sahibi olmak istersen, sabah akşam Hakk'ı (c.c.) zikreyle, gelin zikredelim ya Hû! Aşksız olanlarla birlikte bulunma, Allah'tan (c.c.) gayrısını gönlüne koyma, nefsinle mücâhede et, gelin zikredelim ya Hû! Elinde fırsat varken, Allah Teâlâ'nın zikrine dikkat et, her zaman bu sağlığı bulamazsın, gelin zikredelim ya Hû! Sen hemen zikirle meşgul ol da kalbine iman nuru dolsun, Allah Teâlâ'yı her zaman zikret, gelin zikredelim ya Hû! Hüdâyî nasîhat etti de gönüllerin bağı çözüldü efendi! Kalb huzuru ile, gelin zikredelim ya Hû!” (Hüdâyî, 2007: 9b-10a; Necâtî, 58)

“Şunu muhakkak bil ki, âşıklar, mâşûkları ile ferah bulur, hücrelerinde oturan talebe, dersini yapmakla ferah bulur, Ey Oğul! Gözlerini aç da bülbüle bir bak! O Bülbül, daldan dala uçarak, güller ile ferah bulur. Kuşlar, gulgüle ile çimende, her zaman, ötüşürler, aşk ile nâle ederler, böyle ferah bulurlar. Dünyayı isteyenler, Hakk yolunun yolcularından ayrılır, altın ve gümüş toplayıp isyan ile ferah bulurlar. Ölümü unutarak, Allah'tan (c.c.) başkasına meylederler, koltuklarına otururlar, dinarlar ile ferah bulurlar. Allah Teâlâ'ya âşık olanlar, dünyanın süsünden anlamazlar, dervişlik hırkasını giyer ve Allah Teâlâ'yı zikretmekle ferah bulurlar. Âşık olanlar, aşk ile

sevdiklerini çok zikrederler, sevdiklerinden başkasını terk ederek, sevgilileri ile ferah bulurlar, Ey Hak yolunun yolcusu! Eğer âşık isen, Allah Teâlâ'yı her zaman zikret Allah Teâlâ'dan gayrısını terk eden, onun huzurunda bulunmakla ferah bulur. Ey Hüdâyî! Gafleti bırak da gel gece gündüz, Hakk'ı zikret, âşıkın kalbi, o Yüce Yaratıcı ile ferah bulur.” (Hüdâyî, 2007: 3a; Necâtî, 59)

“Gel, Hakk'ı (c.c.) çok zikredelim, hem de ismini vird edelim. Gece ve gündüz halvet edip aşk ile tevhîd edelim! Gel, altın ve gümüş toplamayı bırak, böyle cife gibi olan bir işten uzaklaş, bütün herkese Hak rehberi ol, aşk ile tevhid edelim! Gel, hemen tevhîde çalış, bülbül gibi figan et, Allah Teâlâ, maksûdunu verir, buna inan, aşk ile tevhid edelim! Allah Teâlâ'ya yüzünü döndür ve O'na (c.c.) kendini sevdik, Zikrederek, özünü pak et, aşk ile tevhîd edelim! Zikre çalış, tembel olma, mâsivâ ile uğraşmaktan el çek, Hak meydanı açıldı, gel, aşk ile tevhid edelim! Ey dostum! Hakk'ın yolu çoktur amma hepsinin efdal olanı tevhîddir. Bu gül bahçesinin bülbülü ol, aşk ile tevhîd edelim! Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem, “bütün zikirlerin efdali, kelime-i tevhîddir” buyurdu, kâmil insanların yolu budur, aşk ile tevhîd edelim! Allah Teâlâ'nın zikrine devam et, çünkü has ü âm bütün insanlar zikir eder, gönül, aşkta makam bulur, aşk ile tevhid edelim! Hüdâyî Baba! Gel azmet, bu dâr-ı girdâba düşme, aksi halde, bütün ömrün hebâ olur, aşk ile tevhîd edelim.” (Hüdâyî, 2007: 9a; Necâtî, 61)

“Gel, derûn-i dilden zikreyle, zâhirde, dilin sussun! Hak yoluna gidenlerden ol, başka yola heves etme, gecenin sülüsünde kalk, nezâfetle temizlen, Hakk'ın huzurunda kâim ol, zikirde başka bir söz söyleme! Sana zikir-i sultânî zuhûr ederse, bütün âzâların zikretmeye başlar. O esnâda, âzâlarının her birinden, bir ses duyulur. Gönül kapılarını şeytanlara kapat, sakın içeri girmesinler, Allah Teâlâ'nın zikrinden başkası ile de meşgul olma, o kadar zikre çalış ki, bu varlığın, benliğin, enaniyetin yok olsun, Hak'tan gelen o nefha zuhur edince, nesîmî rûzgârı gibi es! Eğer icâzetim yok diyorsan, işte sana icâzet verdim, gece ve gündüz tevhide (Lâilâhe illallah zikrine) çalış, azîzim! Bu ders sana yeter. *Pîr-i Âzam Hazret-i Abdülkâdir'e râbîta et ki, imdâdına yetişse ve sana ansızın destres ola!* Bu derse devam ettiğin müddetçe, Hüdâyî'nin feyzi, sana gelir, oturup durma, ömrün oldukça çalış, bu sana yeter.” (Hüdâyî, 2007: 6a; Necâtî, 65)

“Gel ey oğul, Allah Teâlâ'nın zikrine çalış, gece gündüz devam ederek, onun (c.c.) zikrini, alışkanlık haline getir, nefsinin arzusunu terk et, rûhun izzet bulsun. Bu aşk, seni geri bırakmaz, sen hiç durma ileri geçmek için çalış, nefsinle her dem mücadele et! Böyle yaparsan, elbette hakîki sevgili olan Allah Teâlâ'yı bulursun, Her kime aşk rehber olursa, o kişi maksûduna ulaşır ve âleme mânevî sultân olur, bir karış noksânı kalmaz. Yolunu tutup gider de Hakk'a tevekkül edersen ve her an O'nu (c.c.) zikredersen, dünyâda hiç darlanmazsın. Ey Hüdâyî! Gel Allah Teâlâ'ya tevekkül et ve O'nun (c.c.) rızasını bulmak için gayret göster. Her an Hakk'ın (c.c.) huzûruna git, O'nu (c.c.) murâkabe et ve O'na (c.c.) sarıl!” (Hüdâyî, 2007: 6a; Necâtî, 70)

“Zikir halkasına gel, ar etme, utanma! Her zaman gönülden ağla, zar eyle! Allah Teâlâ'ya gönülden tevbe et, onun (c.c.) kapısını bekle, “Bâri” olan Allah Teâlâ sanma ki seni mahrûm eder. Bir kulu ne zaman figân etse, onun derdine derman verir, sen iste, murâdın ne ise O (c.c.) verir. Allah Teâlâ'nın fiil tecellisi böyledir. Sen iste, murâdın ne ise O (c.c.) verir, Allah Teâlâ'nın fiil tecellisi böyledir. Hiç lâıyk mıdır ki, bu dünya zevki için, böyle bir sevgiliyi terk edesin!” (Hilmi, 2007: 11b; Necâtî, 56)

2.7. Feyz-i İlâhiye Ulaşmak

“Önce günâha tevbe et ki sana Hudâ'nın kokusu gelsin. Onun huzurundan ayrılma! Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Gel sükût ile oruç tut. Hudâ'nın zikrine başla. Her ân onun huzûrunda olduğunu düşün! Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Bu dünyâlık mücâdelesini bırak! Allah Teâlâ'nın gayrısından kendini bağla! Kalbinin bendini aç! Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Hak yolunda kim giderse Hudâ'nın feyzini kendine çeker. Allah Teâlâ, ona imdât eder. Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Allah Teâlâ'nın gayrısına iltifât etme ki, gamdan kurtulasın. Muhammed'e (a.s.) salevât getir. Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Bu Hudâ'dan lutf u kerem olan büyük bir denizdir. Bu denize gir! Bu tam bir feyzdür. Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Nefsinin arzularına uyup da onun belâsına düşmeysin! Gel aşkın deryâsına gir! Gör ki Hudâ'nın

feyzi gelmez mi? Allah Teâlâ'nın sevgisinin gayrısından kaç! Onun zikrine devâm et! Hakk'ın huzurunda karar et! Gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi? Hudâyı bulmak istersen şöreti terk et! Ey Hüdâyî! Aşkın denizine dal, gör ki Hudâ'nın feyzi gelmez mi?" (Hüdâyî, 2007: 1b; Necâtî, 42)

“Rabbinle senin arandaki nefis perdesini kaldır da Allah Teâlâ'nın neler yarattığını gör ki, tatlı bir mânevî zevk alâsın. Aşk deryâsına düştüm, gönlüm devamlı manevî bir safâ içinde, ey Hakk'a kul olan kişi! Gel, sen de bu aşk deryâsına gir ki tatlı bir mânevî zevk alâsın. Bana hiç sıkıntı verme, senin nasihatini işitmiyorum, sen, irfân mektebine gel ki, tatlı bir mânevî zevk alâsın. Ey Hakka kul olan kişi! Kalbini gösterişten ve mânevî kirlilerden temizle, daima tevhid (lâilâhe illallah) kelimesini zikret ki, tatlı bir mânevî zevk alâsın. Korkma! Şânı pek yüce olan Allah Teâlâ seni red eylemez. Onun (c.c.) kapısında boynunu bük ki tatlı bir mânevî zevk alâsın. Gönlünü insanlardan uzaklaştır, orada, Allah Teâlâ'nın gayrı ne varsa at! O kadar çok zikret ki, tatlı bir mânevî zevk alâsın. Hüdâyî der ki, günâhını Kerîm olan Rabbine itiraf et ve onun (c.c.) kapısında dâima yalvar ki, tatlı bir mânevî zevk alâsın.” (Hüdâyî, 2007: 4b; Necâtî, 42)

2.8. Ahlâk-ı Hamîde

“Gel Hakk'ın sırrını açma! Kimseye taş atma, bir gün bu dünyâdan gidersin, ahirette işin yaş olur. Sakın dünyâya aldanıp da dünyâ sana kalır sanma! Bu dünyâ seni bir yere baş bile yapsa, onun bekâsı yoktur, ona inanma! Hiç kimseyi incitme ve işine hâlel getirme! Muhtaçlara el tutarak onlara dâima yemek yedir. Kimseye kötülük dileme, kibirlenip de ağır konuşma, düşeni azarlama, hiçbir gönül yıkma! Hüdâyî gel, esîr bile olsa hiç kimseyi hâkir görme ister büyük ister küçük olsun, onu kendinden alçakta görüp de kaş oynatma!” (Hüdâyî, 2007: 6a-b; Necâtî, 45)

2.9. Abdülkâdir Geylânî'den (k.s) İstimdât

“Yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Ben, sana bağlandım, senin yoluna girdim. Sen benim elimden tut, destgîrim ol yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Ah! Ne kadar çalıştım ise, kabr-i şerîfine süz sürmeye, bir yol bulamadım, bir çârem olmadı. Ne edeyim! Ayrılığının derdini çekmeye takatim kalmadı. Sen benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Gerçek âşıklar, Allah sevgisinden başkasını ne etsin. Senin bu mübârek yoluna girenler mânâ âleminin inci ve mercanlarını toplarlar, Allah Teâlâ'nın sevgisini elde ederler. Çünkü Senin bu mübârek yolun, tâ merdlerin pâdişâhı olan İmâm Aliyyü'l-Mürtezâ'ya (k.v.) ulaşır. Sen benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Ey Hakk yolunun yolcusu! Allah Teâlâ'nın emrinden gâfil olma, o emirleri yerine getir. Dünya işlerine de fazla dalma. Bu mübârek yola aşksız olarak girenler, yolda birer birer dökülür, Allah Teâlâ'ya vuslat edemezler. Bu yolda aşk gerekir. Bu mânevî yolda, yol kesen harâmiler vardır, bazı yolcuların bütün mânevî kazançlarını alıp giderler. Sen benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Ey tâlib! Bu sözlerim gerçektir, buna inan. Âhîret âlemine göçme vakti yaklaştı, bu gaflet uykusundan uyan artık. Bu mübârek yolun eşğine baş koyanların, kalplerinden dünyâ sevgisini çıkarıp atması gerekir. Sen benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî! Varsın, isteyen cennet arzusu ile Hakk'a kulluk yapsın. Benim kulluktan maksadım ise Allah Teâlâ'nın Didârını ve Cemâlini müşâhade etmektir. Sen benim elimden tut, destgîrim ol yâ Hazret-i Abdülkâdir Geylânî!” (Hüdâyî, 2007: 5a-b; Necâtî, 28)

3. SONUÇ

Birçok tasavvufî ekollerin mürşîdi olan kutsal gönüllü velî Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî (k.s.), Evliyâlar Sultânı Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.) zikir ve tecellî yolunu Anadolu'da neşre s'ay etmiş, hayâtı zühd ü takvâ ve nâsı tarîk-ı müstakîme irşâd ile müzeyyen olmuş, şöreti dünyânın pek çok beldesine ulaşmış, kâmil bir mürşiddir. Vefâtından sonra da tasarrufu gün gibi âşikâr olmuştur ve biiznillah haşre dek devâm edecektir. Onun bu yüce tasarrufu Evliyâlar Sultânı Abdülkâdir Geylânî'nin (k.s.), “Öncekilerin güneşleri kayboldu, bizim güneşimiz ise yüce felekler üzerine ebedîdir, batmayacaktır” (el-Kâdirî, 58; Necâtî, 29) kelâm-ı kibârının bir tezâhürüdür. Hacı Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî'nin (k.s.) bizzat kendisine âit “*Dîvân*” ve “*Vasiyyetnâme*” adlı iki eseri bulunmaktadır ve bunlar elyazması hâlinde günümüze kadar gelmiştir. “*Vasiyyetnâme*” adlı eseri “*Dîvân*”nın özeti gibidir. Ömer Hüdâyî Baba Kövenkî'nin (k.s.), tasavvufun temel kesbî

konularını sâde bir dille manzûm olarak işlediği Dîvânı Hak yolunun yolcuları için nâdide bir imtisâl nümûnesi, onların gönül âlemlerini tezkiye edip saflaştıran bulunmaz bir iksirdir. Hüdâyî Baba (k.s.) *Dîvânı*'nı şu sözlerle bitirmiştir: “*Bihamdillah, Dîvânım tamam oldu. Ey dostlar! Bu Dîvân, size armağanım olsun. Bu Dîvân'da, çok nasihatler ve tasavvufî incelikler yazıldı. Bu Dîvânı oku ve her an tamamı ile amel et! Şeriatle amel edip gidesiniz, tarikatte Hakk'ı çok zikredesiniz. Hakîkatte tam bir huzûr bulup marifette bekâbillaha erişesiniz. Bu üslûb üzere Hakk'a olan yolculuğunu tamam et, seçkin Allah (c.c.) dostları arasına gir! Türlü türlü tecellilere erersin, hakîkat goncalarını derersin. Sakın sanma ki bunun vefâsı yok, bunun zevk u safâsı hiç tükenmez. Azîm olan Allah Teâlâ, tecelliler lütfeder. Azîzim! Sana, büyük nimetler bahşedilir. Fırsat elde iken, gel tevbe et, Hakk'a dönüp, ihtiyacını arz et! Bu nasîhati tut, anlayışlı ol, devamlı Hakk'ı zikret, bir an bile durma! Samîmi bir kalble, istiğfâr et, günahlarını, Allah Teâlâ'ya îtirâf edip affını iste! Tarîkat usûlünü, sana açıkça anlattım. Bütün kardeşler okuyup onunla amel etsinler, gönül derûnundan, mânevî hazzı alsınlar ve hem de gönülden Hakk'ı zikretsınler. Ey gözüm müridlerim! Beni unutmayın, sizden ricâm ve ümidim budur. Hüdâyî, bu Dîvânı tertîb etti, Hak yolunun yolcusu olan kardeşlerine emânet etti ve gitti.” (Hüdâyî, 2007: 11a; Necâtî, 21)*

KAYNAKLAR

Hüdâyî, Hacı Ö. (2007). *Dîvân-ı Hüdâyî Kuddise Sırrahu'l-Âlî (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle)*, *Vasiyyetnâme-i Hüdâyî Kuddise Sırrahu'l-Âlî (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle)*; Hilmi, Muharrem, *Kutbu'l-Ârifîn, Gavsü'l-Vâsılîn, Mürşid-i Âzam ve Pîr-i Mufahham Olan, Tarîkat-ı Âliyye-i Kâdiriyye Hulefâsından ve Harput Vilâyet-i Celîlesi Eşrâfından Seyyid Şeyh Hacı Ömer Hüdâyî Kuddise Sırrahu'l-Âlî Hazretleri'nin Tercüme-i Hâli ile Menâkıb-ı Celîleleri (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle)*; *Risâle-i Hüdâiyye (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle)*, nşr. S. Ateş. Yeni Ufuklar Neşriyat, İstanbul.

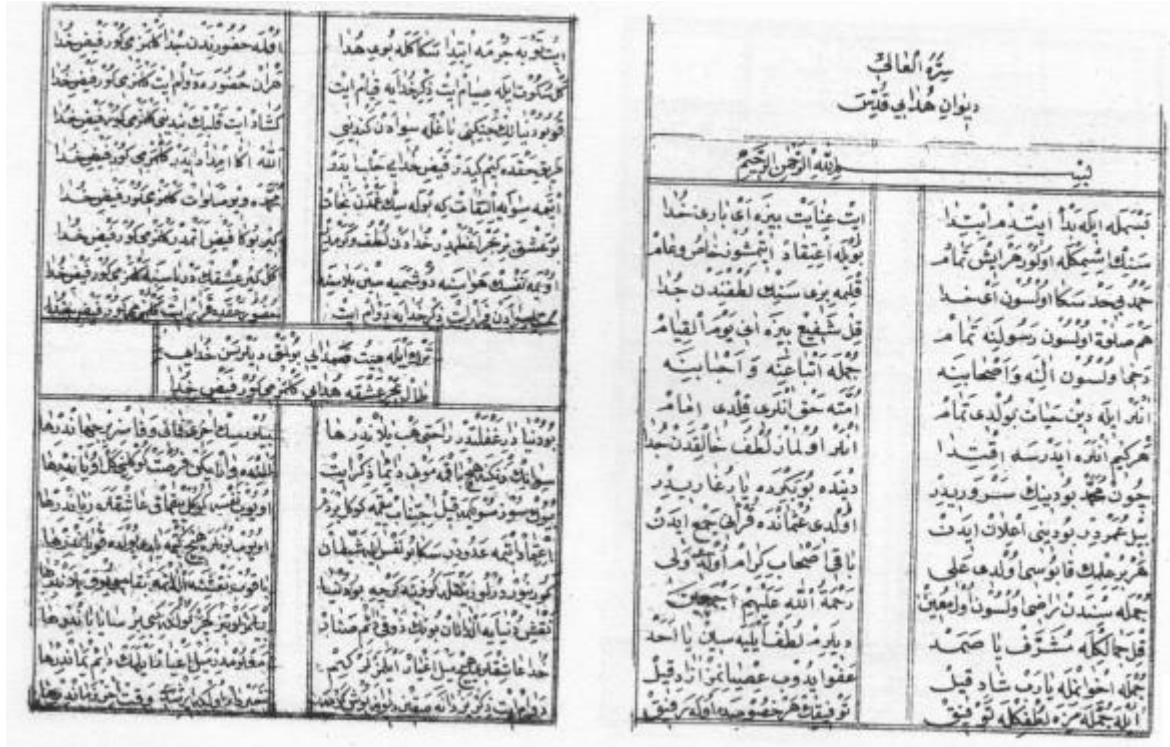
Îzûlî, Muhammed E. (1909). *İcâzetnâme*. Muharrem Ayı 1909. Elâzığ Kövenk Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde.

el-Kâdirî, İsmâil Bin Muhammed S. *el-Füyûzâtü'r-rabbâniyye fî evrâdi'l-Kâdiriyye*. Şirketü Mektebeti ve Matbâati Mustafâ el-Bâbî el-Halebî ve Evlâdihi bi-Mısır.

Necâtî, Ö. (2000). *eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avnî Baba Rehavî (k.s.)*. Ankara.

ŞEKİLLER

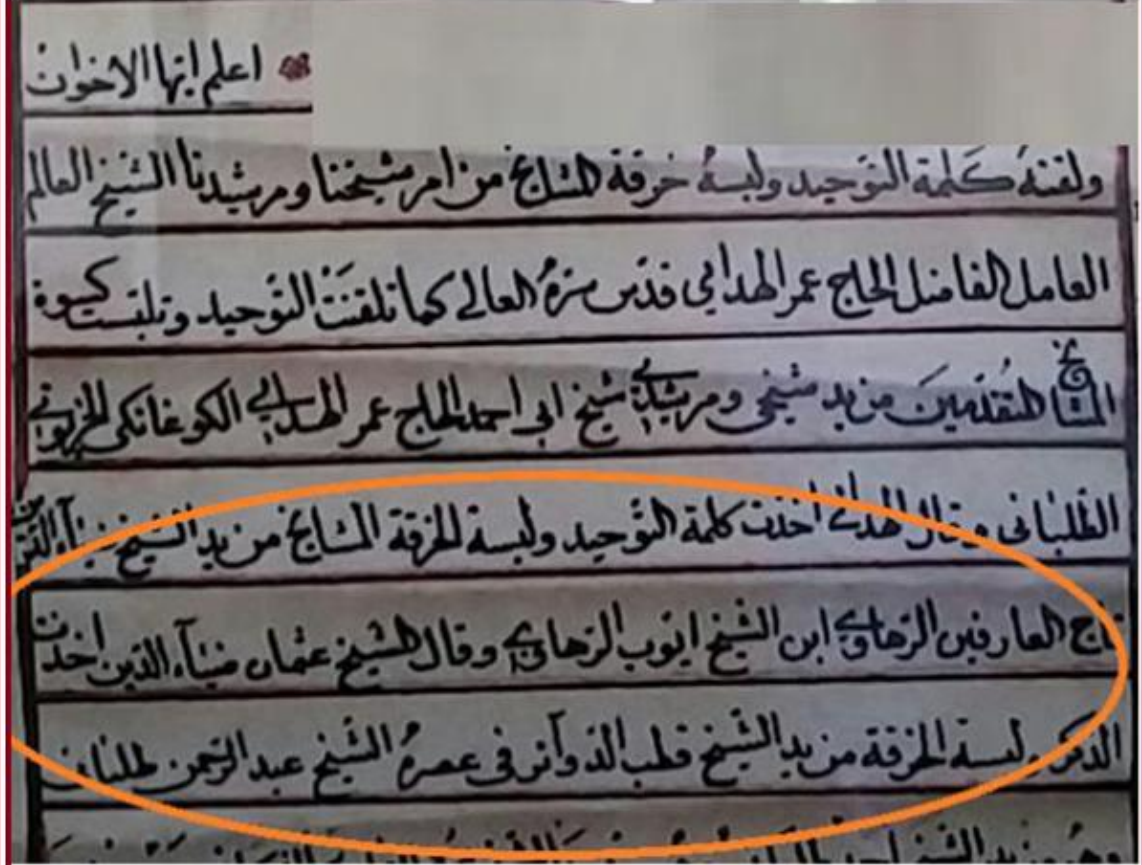
Şekil 1: Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.) Dîvânı'nın İlk Sayfaları

(Dîvân-ı Hüdâyî Kudûse Sırrahu'l-Âlî (Muharrem Hilmi'nin El Yazısı İle), 1ab.)

Şekil 2: Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfesi-1

Muhammed Emîn İzûlî (k.s.) İcâzetnâmesinde, Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfî

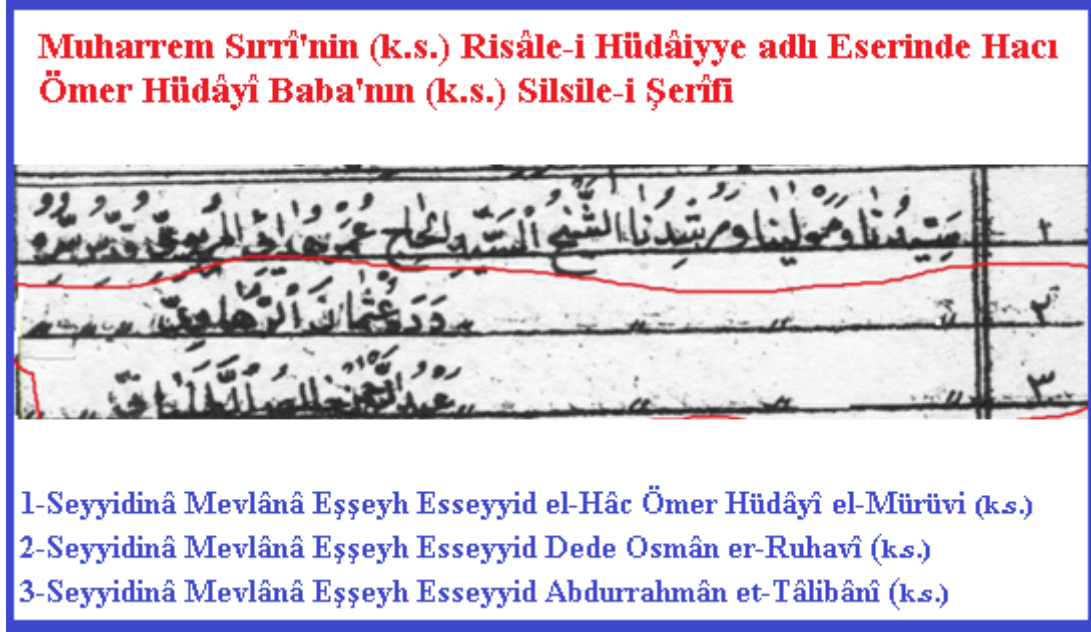
Hüdâyî (k.s.) dedi ki: Ben, Şeyh Ziyau'd-Din Tâcû'l-Ârifîn Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyih hırkasını giydim

Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hırkayı giydim

(Elâzığ Kövenk'de Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde;

Necâtî, *Rehavî (k.s.)*, 11.)

Şekil 3: Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfesi-2

(Necâtî, *Rehavî* (k.s.), 11.)

Şekil 4: Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Başucu Taşı

Budur kabr-i müniri ol cenab-ı hazreti Şeyhin
Hakikat ilmine vakıf şehir-i pir Ömer Baba
Ziyaret kıl hulüs ile dilersen feyzyab olmak
Olur maksuduna nail iden bir fatiha ihda
İdüp rahmetle yad anı iderse her kim istimdat
Ulaşır himmeti şeyhin muin olur ana Mevla
Diriğa halka-i zikrinden ayrılmış müridanı
Firakiyla yanan diller, ziyaretle olur itfa
Dedim tarih vefatına ,dü çeşmime dolan kanla
Mukim-i cennet-i ulya ola yarab, Ömer baba
Sene 1322

Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Şemâil-i Şerîfi

O orta boylu ve vücûdu güçlü idi. Ölçülü bir görünüşe sâhipti. “Hacı Ömer Hüdâyî (k.s.), orta boylu, vücûdu güçlü, endâmı ölçülü, gâyet yiğit ve şecâatli olup ata binmekte mâhirdi. Şemâil-i şerifleri gâyet gökçek ve mütenâsib idi. Şöyle ki, orta boylu olup cemâat içinde mümtâz ve mehîb olurdu. Çehre-i şerîfi müdevver ve hûb idi. Vücûd-ı latîfi aslen mülehhem olup tecellî-i zâta mazhar olmağla lehmi nâbud ise de mülehhem görünürdü. Benzi beyaz olup biraz bal rengine mûmâsil idi. Gözleri siyah ve turuncu olup gâyet câzib ve mütebassir idi. Sakal-ı Şerîfi ak ve uzunca idi. Saçları ak ve üçer örük sağ ve sol memelerine kadar salkar idi. Hâsılı Hudâsı onu gâyet hûb ve mütenâsibu’l-endâm olarak yaratmıştı. Re’s-i saâdetine keçeden bir sivri külâh kor, üzerine yeşil sarık sarardı

(Necâtî, *Rehavî (k.s.)*, 51.)